

Nacionalni svet za plačila

Simon Anko*

ABSTRACT: NATIONAL PAYMENTS COUNCIL

With the project phase of SEPA in Slovenia coming to an end, a need was identified for an improved national platform providing for a dialogue between different stakeholders in the payments market. Having in mind the importance of the payments market for the national economy as well as the failure of the National SEPA forum, the Bank of Slovenia Board decided to establish the National Payments Council (NPC), a strategic and consultative body to support a balanced and sustainable development of the Slovenian payments market as a part of the Single Euro Payments Area (SEPA). When preparing the proposal for the NPC, the current review of the SEPA governance at the EU level was taken into account. The NPC will be chaired by the Bank of Slovenia, which will be acting in its role of a catalyst of change.

*****

Svet Banke Slovenije je na svoji 490. seji 2. julija letos s sklepom vzpostavil Nacionalni svet za plačila (v nadaljevanju: Svet), za predsedujočega Svetu pa imenoval viceguvernerja gospoda Darka Bohneca.

Svet je zamišljen kot strateško in posvetovalno telo. Znotraj njega se bodo ob prisotnosti Banke Slovenije in morebiti drugih državnih organov in oseb z javnimi pooblastili na prostovoljni osnovi srečevali predstavniki strani ponudbe in povpraševanja na trgu plačilnih storitev, se posvetovali, usklajevali interese, določali prednostne naloge, se zavezali k ambicioznim in vsem sprejemljivim aktivnostim na področju razvoja slovenskega trga plačilnih storitev kot dela enotnega območja plačil v evrih (SEPA) ter razreševali morebitna nesoglasja. Vzpostavljen je s ciljem podpirati uravnotežen in trajnosten razvoj trga plačilnih storitev v Sloveniji ter zagotoviti njegove prilagoditve spremembam v mednarodnem okolju in ustrezno mesto znotraj SEPA. Slednje je posebej pomembno ob zavedanju, da bo Svet deloval znotraj enotnega območja plačil, kar pomeni, da bo glede avtonomije pri uveljavljanju (lastnih) rešitev omejen z doseženim in dogovorjenim na ravni SEPA.

Pomen širše obravnave vprašanj, povezanih s plačili

Ni tako dolgo tega, ko so se o pravilih, praksah in standardih na področju plačil med seboj dogovarjali predvsem njihovi ponudniki. Zaradi mrežnega učinka so se enostavno morali, če so želeli omogočiti tudi plačevanje na račune strank pri drugih ponudnikih plačilnih storitev. Na drugi strani so bili uporabniki storitev (s ponudbo, ki je bila na voljo) praviloma postavljeni pred dejstvo, vpliva na ponudbo pa – razen skozi svojo (omejeno) izbiro – niso imeli.

Ob naraščajočem zavedanju družbenih stroškov plačilnih storitev¹ in posledično pomena učinkovitih načinov plačevanja za gospodarstvo in družbo kot celoto, so se stvari spremenile. Zdaj je jasno, da je v ustrezen dialog in posvetovanje glede značilnosti trga plačilnih storitev potrebno vključiti predstavnike vseh na njem udeleženih, tudi širšo javnost. Dogovarjanje znotraj sektorja ponudnikov plačilnih storitev (pogosto imenovano tudi "samoregulacija") ni več dovolj, zahteva se boljše usklajevanje glede vprašanj skupnega pomena. Sledeč temu razvoju so tudi javne oblasti (v prvi vrsti centralne banke) spoznale, da lahko njihova relativno nova vloga katalizatorja (svetovalca in usmerjevalca razvoja) prispeva k oblikovanju trga plačilnih storitev na želen način, tako z družbenega, kot strateškega in političnega vidika. Pri tem se javne oblasti običajno osredotočajo na cilje, ki jih ponudniki storitev ne morejo doseči sami ali pa zahtevajo usklajevanje zasebnih in javnih interesov.

Za primerno usklajevanje interesov različnih deležnikov na trgu plačilnih storitev je tako nujno zagotoviti ustrezno platformo, ki omogoča aktiven dialog med ponudniki (plačilnih storitev), (končnimi) uporabniki in javnimi oblastmi. Te tri glavne skupine deležnikov imajo namreč skupno odgovornost za razvoj trga plačilnih storitev.

Za njihovo primerno vključenost je pomembno, da so in ostanejo njihove vloge in odgovornosti jasne. Javne oblasti morajo najprej določiti cilje javne politike na področju plačil, potem pa z opredelitvijo prioritet in ustvarjanjem skupnega

---

* mag. Simon Anko, univ. dipl. ekon., je namestnik direktorja oddelka Plačilni in poravnalni sistemi v Banki Slovenije. Stališča, izražena v članku, niso nujno tudi stališča institucije, v kateri je avtor zaposlen.

¹ Po zadnjih podatkih ti stroški v EU še vedno dosegajo kar 1% BDP (vir: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-730_sl.htm)

razumevanja glede nadaljnjih potrebnih ukrepov spodbujati prehod celotnega trga plačilnih storitev proti tem ciljem. Ponudniki morajo razviti rešitve, skladne s cilji javne politike, kar pomeni, da so odgovorni za razvoj skupnih pravil in standardov na trgu plačilnih storitev. Nenazadnje, uporabniki morajo začeti uporabljati rešitve, skladne s cilji javne politike, ki so jih pripravili ponudniki, že prej pa tudi opredeliti svoje potrebe, jih usklajevati z drugimi deležniki ter med njimi spodbujati enotno razumevanje teh potreb.

Ozadje pobude

Področje plačilnih sistemov (in širše plačilnih storitev, nasploh različnih načinov plačevanja) je bilo v Sloveniji v zadnjih več kot 20 letih vseskozi v znamenju projektnega dela. Reformi plačilnega prometa, katere vodenje je v začetku devetdesetih let od Ministrstva za finance prevzela Banka Slovenije in se je zaključila leta 2002 s prenosom računov pravnih oseb iz tedanje Agencije za plačilni promet v bančno okolje, je sledil projekt SEPA. Leta 2002 sicer ne v Sloveniji, ki še ni bila del Evropske unije (EU), poteka pa pod okriljem Združenja bank Slovenije (ZBS) od leta 2006 kot projekt implementacije SEPA v Sloveniji. To je prvi velik projekt na področju plačilnih sistemov v Sloveniji, ki ga vodi bančni sektor. Sočasno je pod okriljem družbe Bankart d.o.o. na osnovi koncepta, pripravljenega v Banki Slovenije, tekel projekt vzpostavitve SEPA infrastrukture za mala plačila (SIMP), zaključen v letu 2011. S prenosom *Direktive o plačilnih storitvah na notranjem trgu*² v *Zakon o plačilnih storitvah in sistemih* (2009) pa je bila področna pravna podlaga usklajena z evropskim pravnim redom.

Vseskozi je šlo za bančne projekte (projekte centralne banke in/ali poslovnih bank), z ustrežno vpetostjo (drugih) javnih oblasti. Tudi v resnici je šlo za spremembe systemske infrastrukture, v projektu SEPA, ki je imel (na evropski ravni, ne zgolj v Sloveniji) od začetka značaj samoregulacije, pa je postala vloga ostalih deležnikov na trgu plačilnih storitev – predvsem uporabnikov – pomembnejša. Glede na to, da naj bi uporabniki na podlagi tržnih silnic nove rešitve pri plačevanju sprejeli zato, ker bi bile oblikovane na podlagi njihovih potreb in enostavno boljše od starih, in ne zato, ker bi

---

² Direktiva 2007//64/ES o plačilnih storitvah na notranjem trgu in o spremembah direktiv 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES in 2006/48/ES ter o razveljavitvi Direktive 97/5/ES.

bili v to prisiljeni, je bila aktivna udeležba uporabnikov plačilnih storitev pri oblikovanju novih rešitev tudi pričakovana. Vseeno pa do nje ni prišlo.

Večina dela znotraj projekta SEPA je potekala v zaprtem krogu bančnikov, v Sloveniji v okviru delovnih teles ZBS in Bankarta³. Stik z nebančnimi deležniki trga plačilnih storitev je bil sicer vzpostavljen v okviru Nacionalnega foruma SEPA, kot posvetovalnega telesa ZBS, namenjenega obravnavi vsebin, povezanih s SEPA, vendar pa Nacionalni forum SEPA nikoli ni zares zaživel. V precej neaktivnem telesu, ki služi (je služilo) prej informiranju s strani bank kot pa dialogu z nebančnimi deležniki, so (bili) poleg predstavnikov ZBS, bank in hranilnic, Bankarta in Banke Slovenije še predstavniki potrošniških in zavarovalniških organizacij, trgovinske, gospodarske, kmetijske in obrtne zbornice, Ministrstva za finance, Agencije za javnopravne evidence in storitve, Uprave RS za javna plačila in Urada RS za varstvo konkurence (danes Javna agencija RS za varstvo konkurence) ter predstavniki kartičnih shem in kartičnih procesnih centrov.

Z zaključkom migracije na vseevropske sheme kreditnih plačil in direktnih obremenitev se v Sloveniji projektna faza SEPA zaključuje. Zato je za čas, ko SEPA ne bo več projekt, temveč del vsakdana, vseeno pa predmet neprestanega razvoja, potrebno na nacionalni ravni oblikovati (ali tudi deloma ohraniti obstoječo) ustrezno strokovno in logistično podporo obravnavi vsebin plačilnih storitev. To bo slovenskemu trgu lahko omogočilo doseči in ohraniti mesto (vlogo in vpliv) v SEPA. Za to pa je nujno zagotoviti ustrezno zastopanost interesov tudi druge, uporabniške strani na trgu plačilnih storitev.

Ob zgornji kritiki domačih razmer pa moramo biti pošteni: ustrezne udeležbe nebančnih deležnikov v projektu SEPA ni bilo niti na ravni EU. Čeprav je bilo marca 2010 kot skupna pobuda Evropske komisije in Evropske centralne banke potrjeno oblikovanje Sveta SEPA⁴, ki se je prvič sestal v juniju istega leta, sta Evropski

---

³ V tem kontekstu vseeno kaže omeniti tudi Odbor za plačilne storitve, ki je bil ustanovljen v oktobru 2002 na podlagi v maju istega leta sklenjenega Dogovora o sodelovanju na področju izvrševanja plačil malih vrednosti, h kateremu so na pobudo Banke Slovenije pristopile banke in hranilnice ter ZBS in sama Banka Slovenije. Ključni cilj odbora, ki je prenehal delovati v začetku leta 2007 po formalizaciji dela na projektu SIMP znotraj Bankarta, je bil oblikovanje strategije vzpostavitve integriranega sistema plačil malih vrednosti v Sloveniji.

⁴ Za več o Svetu SEPA glej Anko: Upravljanje projekta SEPA. BV 2010/9.

parlament in Svet večkrat izrazila skrb glede stanja na področju upravljanja SEPA⁵. Tudi zato je prenova struktur upravljanja SEPA na ravni EU prav v tem času v teku.

Pobuda in vloga Banke Slovenije

Upoštevajoč napisano je Svet Banke Slovenije ocenil, da mora Banka Slovenije v danem položaju - in po zgledu vzpostavitve in repozicioniranja Sveta SEPA na ravni EU - pri obravnavi strateških vsebin s področja plačil, s ciljem zagotavljanja kontinuitete aktivnosti in ustrežnejše zastopanosti interesov vseh deležnikov, ponovno prevzeti pomembnejšo in aktivnejšo vlogo na trgu plačilnih storitev. Povezovalna vloga med ponudbeno in uporabniško stranjo na trgu plačilnih storitev ji bo hkrati na eni strani omogočila usmerjanje razvoja trga plačilnih storitev v Sloveniji v skladu s politiko Evrosistema, na drugi pa pridobivanje ustreznih informacij s trga, ki ji bodo lahko služile pri predstavljanju in uveljavljanju pobud in interesov slovenskih deležnikov na ravni EU.

Odgovornost Banke Slovenije, kot članice Evropskega sistema centralnih bank in Evrosistema, na področju plačil primarno izhaja iz *Pogodbe o delovanju Evropske Unije* ter iz *Statuta Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke*, v katerih je določeno, da je osnovna naloga centralnih bank (tudi) podpiranje tekočega delovanja plačilnih sistemov. Na nacionalni ravni je ta naloga določena v *Zakonu o Banki Slovenije*, konkretizirana pa v *Zakonu o plačilnih storitvah in sistemih*. Pri uresničevanju te odgovornosti Banka Slovenije nastopa v več vlogah. Na eni strani skrbi za stabilnost posameznih udeležencev v plačilnih sistemih, izvaja pregled nad varnostjo in učinkovitostjo plačilnih sistemov, nadzira njihove upravljavce ter sama upravlja plačilni sistem, ki omogoča poravnavo v centralnobančnem denarju, po drugi strani pa spodbuja aktivnosti tržnih udeležencev, s ciljem izboljšanja konkurence in pospeševanja razvoja. V tej, zadnji vlogi deluje kot

---

⁵ V Uredbi št. 260/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2012 o uvajanju tehničnih in poslovnih zahtev za kreditne prenose in direktne bremenitve v eurih in o spremembi Uredbe (ES) št. 924/2009 je tako zapisano, da "se samoregulativni napor evropskega bančnega sektorja preko iniciative SEPA niso izkazali kot zadostni za nadaljevanje usklajene migracije na vseevropske sheme za kreditna plačila in direktne obremenitve, tako na strani ponudbe kot povpraševanja. Natančneje, potrošniški in drugi interesi uporabnikov niso bili upoštevani v dovolj veliki meri in ne na transparenten način. Glas vseh relevantnih deležnikov bi moral biti slišan. Še več, zadevni samoregulativni proces ni bil predmet ustreznih mehanizmov upravljanja, kar lahko delno razloži počasno uveljavitev na strani povpraševanja".

katalizator (spodbujevalec, usmerjevalec) sprememb, s ciljem preseči probleme koordinacije med tržnimi udeleženci, ki lahko ovirajo doseganje skupnih ciljev.

Ta vloga je centralni banki dana zaradi njenega edinstvenega institucionalnega položaja, ki ga ima zaradi izvajanja svojih številnih drugih centralnobančnih funkcij ter kot del javnih oblasti, kot nevtralna institucija in kot aktiven tržni udeleženec s številnimi odnosi z drugimi tržnimi udeleženci. Kot katalizator si centralna banka prizadeva spodbujati učinkovitost v plačilni, klirinški in poravnalni infrastrukturi s perspektive gospodarstva kot celote, pri izvajanju te vloge pa se zanaša na analize konkretnih tržnih razmer, kar tvori osnovo za opredelitev njenih politik na področju plačil.

V vlogi katalizatorja, ki jo zaznamuje odsotnost eksplicitnih regulatornih standardov in zahtev, se centralne banke zanašajo bolj na moralno prepričevanje kot na regulativo, to pa od njih zahteva sposobnost uveljaviti pritisk na tržne udeležence, s ciljem spodbuditi jih k aktivnostim v določeni (željeni) smeri. Učinkovitost moralnega prepričevanja je zato v veliki meri odvisna od strokovnosti in ugleda (delavcev) centralne banke, pa tudi od sposobnosti posredovati v primeru, da rezultat aktivnosti ni ocenjen kot ustrezen. Sposobnost prepričati druge je za izvajanje centralnobančne vloge katalizatorja zato nedvomno ključna⁶.

Izhodišča oblikovanja Nacionalnega sveta za plačila

Da bi Svet lahko izpolnil pričakovanja, je treba ob njegovi vzpostavitvi in delovanju upoštevati pet načel, in sicer široke udeležbe, odprtosti in transparentnosti dela, odgovornosti, učinkovitosti ter skladnosti aktivnosti.

Poenostavljeno to najprej pomeni, da je treba v Svetu ob upoštevanju zastopanosti različnih skupin zagotoviti sodelovanje vseh deležnikov na trgu plačilnih storitev, ki so (kot uporabniki ali ponudniki) neposredno ali posredno povezani s plačilnimi storitvami in za sodelovanje v Svetu izkažejo legitimen interes. Široka udeležba bo omogočila spodbujanje skupnega razumevanja vprašanj in obravnavo vprašanj, ki ne morejo biti razrešena s strani enega samega subjekta ali skupine deležnikov.

---

⁶ Povzeto po ECB: The Payment Systems. 2010.

Sodelovanje pri oblikovanju stališč bo tudi ustvarilo večje zaupanje v končne rezultate dela Sveta in povečalo odgovornost njegovih članov.

Ob tem morajo različni deležniki v Svetu delati na odprt in transparenten način ter aktivno komunicirati o svojih aktivnostih. Sodelovati morajo z namenom skupnega napredka in ne zgolj s ciljem braniti interese sektorja, ki ga zastopajo. Ustrezna dostopnost dokumentov, dobra usklajevanje in komunikacija ter ustrezen tok informacij bodo podprli delovanje vseh sodelujočih v Svetu. Zagotovljena mora biti popolna transparentnost pri strateškem načrtovanju in odločanju, z možnostjo deležnikov, da izrazijo stališča interesnih skupin, ki jih predstavljajo. Transparentnost bo mogoče izboljšati tudi z izvedbo javnih posvetovanj glede vsebin dela Sveta.

Tudi odgovornosti članov Sveta morajo biti jasne. Vsak bo moral sprejeti odgovornost za svoje delo, vključujoč uveljavljanje stališč Sveta med deležniki na trgu plačilnih storitev, ki jih član zastopa. Da bo Svet deloval učinkovito, morajo biti aktivnosti pravočasne in izvedene na osnovi jasnih ciljev, organizacija dela znotraj (morebitnih) delovnih teles Sveta pa učinkovita, z jasno razdelitvijo delovnih nalog. Nenazadnje, aktivnosti Sveta morajo biti tudi skladne med seboj in s cilji politike javnih oblasti in interesi širše javnosti.

Nacionalni svet za plačila

Ob upoštevanju ambicij in ciljev delovanja Sveta, predstavljenih izhodišč njegovega oblikovanja ter na podlagi primerjalne analize nacionalnih struktur, namenjenih obravnavi vprašanj, povezanih s plačili, v državah EU⁷, je Svet Banke Slovenije potrdil konkreten predlog vzpostavitve Nacionalnega sveta za plačila.

---

⁷ Z analizo, ki jo je pripravila Banka Slovenije, je bilo ugotovljeno, da je v vseh državah EU vzpostavljena in deluje vsaj ena nacionalna struktura, namenjena obravnavi vprašanj, povezanih s plačili. V večini držav so take strukture vzpostavljene s ciljem splošne obravnave vprašanj, povezanih s plačili, v nekaterih pa z namenom obravnave predvsem ali izključno vsebin SEPA. V več kot polovici držav je strukturo ustanovila nacionalna centralna banka (predvsem sama, v nekaj primerih pa skupaj z vsaj še enim tržnim deležnikom). Samo formalno poimenovanje struktur se med državami razlikuje (bodisi gre za odbore, svete, forume, uporabniške skupine, ipd.), ne glede na to pa so namen oblikovanja omenjenih struktur in cilji v večji meri enotni. Tako najpogosteje zasledujejo cilje, kot so: opredelitev prioritet in spodbujanje aktivnosti na področju plačil, oblikovanje strateške vizije na področju plačil, informiranje splošne javnosti glede aktualnih zadev in projektov v povezavi s plačili, komuniciranje interesov članov telesa v odnosu do vlade, regulatorjev in medijev, zagotavljanje operativne učinkovitosti izvajanja plačilnih storitev, zastopanje interesov članov telesa, spodbujanje inovacij in usmerjanje razvoja, razvoj dobrih praks na področju plačil ter izboljšanje varnosti pri

Svet bo deloval na strateški ravni na področjih kreditnih plačil SEPA, direktnih obremenitev SEPA, kartičnih plačil, e- in m-plačil, inovacij na področju plačil ter drugih vprašanj, povezanih s plačili (npr. standardov, zlorab in varnosti), torej na praktično istih področjih kot Svet SEPA, le da na nacionalni ravni.

Za doseganje v začetku članka opredeljenih ciljev bo Svet določal prioritete svojega dela in spodbujal aktivnosti na področju plačil, določil splošno strategijo razvoja trga plačilnih storitev v Sloveniji ter spodbujal splošno zavedanje glede ureditev, namenjenih plačilom. Za to bo - s ciljem pridobiti vpogled v trg plačilnih storitev v Sloveniji ter zahteve in pričakovanja udeležencev na njem ter prepoznati kritična vprašanja - skrbel za izmenjavo informacij in izkušenj ter poskušal zgladiti večje razlike v stališčih ali nesoglasja med deležniki, zastopanimi v Svetu. Na ta način, in tudi na način širših posvetovanj, bo pomagal usklajevati interese različnih skupin deležnikov. V skladu s *Sklepom o vzpostavitvi Nacionalnega sveta za plačila* bo Svet lahko oblikoval priporočila za nadaljnji razvoj plačilnih storitev v Sloveniji in dobre prakse na področju plačil. Vseeno ne bo imel pristojnosti sprejemanja zavezujočih odločitev in zato ne bo uradno odločitveno telo, lahko pa bo podal javne usmeritve in/ali mnenja.

Svet bo lahko za obravnavo specifičnih vprašanj in za izvedbo operativnih aktivnostih imenoval tudi delovne skupine. Ob tem pa se ne bo ukvarjal z vprašanji in ne prevzemal nalog, ki sodijo izključno v domeno določene skupine deležnikov na trgu plačilnih storitev oziroma jih je mogoče učinkoviteje reševati znotraj ene skupine deležnikov na trgu plačilnih storitev in ne zahtevajo dialoga in usklajevanja med različnimi skupinami (kot je npr. vprašanje medbančnega procesiranja plačil).

Pri delu Sveta bodo poleg Banke Slovenije lahko sodelovali subjekti, ki bodo izkazali legitimni interes na področjih dela Sveta. *Sklep o vzpostavitvi Nacionalnega sveta za plačila* taksativno našteva, da so to ministrstva, pristojna za vprašanja, povezana s plačili, oziroma organi v njihovi sestavi, ter organizacije in institucije, ki delujejo v imenu uporabnikov ali ponudnikov plačilnih storitev, tj. zastopajo interese določene skupine (banke, drugi ponudniki plačilnih storitev, potrošniki, podjetja v vlogi

---

plačevanju. Odločitve se v strukturah večine držav sprejemajo na podlagi soglasja, ob tem pa odločitve večinoma za člane niso zavezujoče.

uporabnikov plačilnih storitev, posamezne družbeno ranljive skupine) in so ob tem krovne oz. sektorske organizacije deležnikov na trgu plačilnih storitev⁸. Njihovo sodelovanje v Svetu mora prispevati k uravnoveženosti zastopanosti strani ponudbe in povpraševanja na trgu plačilnih storitev v Svetu in k uveljavitvi družbeno učinkovitih plačil, in sicer s strokovnim prispevkom v Svetu in v njegovih delovnih skupinah ali v posvetovanjih Sveta. Od interesnih združenj, krovnih oz. sektorskih organizacij deležnikov na trgu plačilnih storitev se pričakuje tudi ustrezno usklajevanje stališč s svojimi člani in odgovornost za uveljavljanje sprejetih stališč med njimi.

K sodelovanju v delu Sveta so povabljeni tudi upravljavci plačilnih sistemov, katerih udeleženci so slovenski ponudniki plačilnih storitev, upravljavci shem plačilnih instrumentov in kartični procesorji. Ne glede na to pa lahko Banka Slovenije po lastni presoji pozove k sodelovanju tudi druge deležnike, za katere oceni, da lahko strokovno prispevajo k doseganju ciljev Sveta. Vsak v Svetu sodelujoči subjekt pa mora zagotoviti svojega predstavnika (člana Sveta), ki v lastni organizaciji zaseda ustrezno visoko mesto, ima ustrezno znanje s področja plačil in je pooblaščen za zastopanje stališč sodelujočega v Svetu.

Glede na to, da bo Svet predstavljal platformo, kjer se bosta srečevali strani ponudbe in povpraševanja ter usklajevali svoje interese, in ker bo v osnovi posvetovalno telo in bodo odločitve služile kot osnova za delo sodelujočih v njem na področju plačil, se zdi kot načinu sprejemanja odločitev Sveta primerno dati prednost soglasju. Zato tudi ne bo nujno zagotoviti, da bosta strani ponudbe in povpraševanja v Svetu enakomerno zastopani. Sprejemanje odločitev na osnovi soglasja namreč omejuje tveganje "parazitiranja" oziroma "zastonjkarstva" (ko bi npr. večina odločila, da mora manjšina veliko investirati v nove sisteme ali storitve) in tveganje strukturnega zanemarjanja interesov manjšine (npr. potrošnikov). V primeru, ko soglasja ne bi bilo

---

⁸ S ciljem ohranitve zagona, predvsem pa skoncentriranosti potrebnih znanj in izkušenih strokovnjakov, je nujno zagotoviti tudi ustrezno umestitev obstoječih delovnih skupin in informacijskih kanalov v novi strukturi upravljanja. Zato bo imelo ZBS (s svojimi strukturami, namenjenimi obravnavi vprašanj, povezanih s plačili) tudi v prihodnje ključno vlogo na področju plačil v Sloveniji, saj so njegova strokovnost in resursi nenadomestljivi, ključnega pomena v tem kontekstu pa ostaja njegovo članstvo v Evropskem svetu za plačila (EPC). Nenazadnje je bilo v projekt SEPA (odločitvena, delovna in podporna telesa v okviru ZBS) aktivno vključenih več kot 200 bančnikov. Ne bo pa ZBS več gonilna sila na strateški ravni obravnave vprašanj, povezanih s plačili, saj bo to vlogo prevzel Svet. ZBS bo tako v prvi vrsti forum za banke (okolje za sodelovanje bank na področju plačilnih storitev), znotraj struktur Sveta pa bo od njega (oziroma njegovih članic) pričakovan pomemben prispevek, predvsem na ravni delovnih skupin.

mogoče doseči, pa bo Banka Slovenije (lahko) ukrepala v skladu s svojimi pristojnostmi.

Rezultate dela Sveta bo Banka Slovenije upoštevala pri oblikovanju in izvajanju svoje politike na področju plačil, vendar delovanje Sveta in udeležba v njem nikakor ne posegata v avtonomijo, pristojnosti in odgovornosti Banke Slovenije in drugih organov javnih oblasti, ki izvirajo iz zakonskih pooblastil, na področju regulative in strateških odločitev ter pri oblikovanju in implementaciji lastnih politik na področjih dela Sveta. V tem oziru je vloga Sveta lahko le svetovalna.

Sekretariat Sveta, ki bo zagotavljal analitično, statistično, administrativno in logistično podporo delu ter skrbel za spletno stran Sveta, bo vzpostavila Banka Slovenije.

Sklep

Nacionalni svet za plačila nikakor ne sme postati samo še eno telo, ki se bo ukvarjalo z vprašanji plačil v Sloveniji. Opisane ambicije so mnogo večje, v prvi vrsti pa preseči neuspeh Nacionalnega foruma SEPA. Ta je bil na papirju v izhodiščih sicer ustrezno zastavljen, vendar ni zaživel predvsem zaradi nekaterih ključnih pomanjkljivosti. Vzpostavljen je bil pod okriljem organizacije ponudnikov plačilnih storitev, kar je uporabnikom samo po sebi zbuvalo dvom glede enakopravnosti v dialogu in možnosti vpliva na oblikovanje rešitev. Vzpostavljen je bil prepozno. Njegov format pa se je zreduciral na informiranje (s strani ponudnikov) in kritiko (s strani uporabnikov).

Zavedajoč se tega, bo Svet poskušal te pomanjkljivosti preseči. Verjamemo, da bo dejstvo, da bo deloval pod okriljem Banke Slovenije, dovolj velik motiv deležnikom, da vanj imenujejo svoje predstavnike. Vabila za to so bila ključnim deležnikom na slovenskem trgu plačilnih storitev oziroma njihovim predstavnikom že poslana, število sodelujočih v Svetu pa seveda ni končno. Vsak, ki v skladu z opisanimi kriteriji dokaže upravičen interes, lahko na Svet, katerega ustanovna seja bo po načrtih zgodaj jeseni, naslovi vlogo za sodelovanje v njem.

Potem si bo moral Svet s svojim delom med deležniki ustvariti in ohranjati ugled. Ne gre dvomiti – tudi na podlagi izkušenj Sveta SEPA na ravni EU – da bo to težko. Vsekakor izziv. Samo motivirani deležniki bodo namreč prispevali k doseganju ciljev

Sveta. Pri tem bo ključna vodilna vloga Banke Slovenije, ki bo morala zagotoviti, da bodo obravnavane vsebine zanimive, aktualne, da bo v Svetu slišan glas vseh deležnikov, in da bodo sklepi Sveta navkljub zahtevi po doseženem soglasju ob pogosto pomembno različnih interesih deležnikov na trgu plačilnih storitev konkretni in jasni. Prej smo zapisali, da "je sposobnost prepričati druge ključna za izvajanje centralnobančne vloge katalizatorja". To se bo brez dvoma ponovno pokazalo.

LITERATURA IN VIRI/REFERENCES:

Direktiva 2007//64/ES o plačilnih storitvah na notranjem trgu in o spremembah direktiv 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES in 2006/48/ES ter o razveljavitvi Direktive 97/5/ES.

ECB: The Payment Systems. 2010.

Evropska komisija: Nova pravila o plačilnih storitvah v korist potrošnikov in trgovcev na drobno (Sporočilo za medije. 24. 7. 2013).

Interna gradiva Banke Slovenije.

Interna gradiva ECB.

Uredba št. 260/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2012 o uvajanju tehničnih in poslovnih zahtev za kreditne prenose in direktne bremenitve v eurih in o spremembi Uredbe (ES) št. 924/2009.

Sklep o vzpostavitvi Nacionalnega sveta za plačila.